

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра виконавського мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія, теорія та методика виконавства
(духові та ударні інструменти)

Освітня програма Музичне мистецтво

Спеціальність 025 Музичне мистецтво

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 11 від «28» серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія, теорія та методика виконавства (духові та ударні інструменти)
Рівень вищої освіти	бакалавр
Викладач (-і)	Круль Петро Франкович
Контактний телефон викладача	+380508681090
Е-mail викладача	professorkrul@gmail.com
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів
Обсяг дисципліни	180 год., 6 кредитів ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	–
Консультації	
2. Анотація до курсу	
<p>Навчально-теоретичний курс «Історія, теорія та методика виконавства (духові та ударні інструменти)» розглядає основні етапи становлення духового інструментарію від древніх віків до ХХ століття.</p> <p>Класичний духовий інструментарій виник і отримав свій розвиток в основному в країнах Західної Європи. Тому центральне місце відведено історії Західноєвропейського духового музичного виконавського мистецтва. Паралельно висвітлюються і основні віхи історії виконавства на духових та ударних інструментах України.</p> <p>В Україні на наших очах створюється сучасна оригінальна університетська освітня система з властивими їй традиціями, моральними факторами, ментальними особливостями. Професійна музична виконавська освіта є одним з важливих чинників цього процесу: відгукуючись на виклик часу вона трансформується, адаптується до нових умов, незалежно від того, як реалізуються такі зміни – через переосмислення і вдосконалення вже існуючих, апробованих моделей, чи через впровадження нових принципових підходів.</p> <p>Адже перебування майбутнього митця в одній системі дозволяє проявити певну гнучкість у побудові тактики навчального процесу при єдності стратегічних завдань: збільшувати або зменшувати навантаження з урахуванням всіх етапів навчання, оперативно звертати увагу на необхідність швидкого реагування на проблеми розвитку із врахуванням усіх можливостей даної дидактичної системи.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p><u>Метою</u> викладання навчальної дисципліни “Історія виконавства (духові та ударні інструменти)” є всебічне вивчення студентами вищих мистецьких навчальних закладів історії духового та ударного мистецтва країн; ознайомлення з педагогічними та виконавськими принципами найбільш відомих представників виконавських шкіл на духових інструментах. Тобто цілісно простежити історичний досвід, накопичений у галузі виконавського мистецтва на духових інструментах його місце у світовій музичній культурі та визначити в усіх розділах навчального курсу національну його специфіку.</p> <p><u>Основними завданнями</u> вивчення дисципліни “Історія виконавства (духові та ударні інструменти)” є:</p> <p style="margin-left: 40px;">➤ знання основних етапів становлення та розвитку духового та ударного</p>	

виконавського мистецтва країн Європи;

- вивчення історії виникнення духових та ударних інструментів;
- ознайомлення з найбільш відомими європейськими школами духового та ударного виконавства;
- досконале володіння матеріалом з історії виконавства, педагогіки та творчості в Україні.

4. Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- особливості розвитку жанрів духової музики на різних історичних етапах;
- загальні художні тенденції у духовому та ударному виконавстві провідних європейських держав;
- духову та ударну творчість композиторів докласичного, класичного, романтичного стильових напрямів, а також скрипкові композиції сучасних українських та зарубіжних авторів;
- основні педагогічні та методичні принципи представників європейських виконавських шкіл – фундаторів духового та ударного виконавського мистецтва;
- основні етапи в розвитку українського духового виконавського мистецтва;
- характерні особливості виконавців на духових та ударних інструментах у Західній та Східній Європі.

вміти:

- визначати стиль, образну драматургію і специфіку виразових засобів найбільш значних творів;
- визначати основні напрямки розвитку рогової музики в Україні;
- визначати основи національно-історичної своєрідності духової музики, аналізувати твори малої, середньої та великої форм сучасних українських композиторів.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	60
практичні / семінарські	30
самостійна робота	90

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
I, IV	Музичне мистецтво	I - II	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
------------	------------------	------------	-------------------	----------------	---------------------

I семестр

Змістовий модуль 1

Духовий інструментарій Древньої Індії, Древньої Греції.	семінар	1-3 5 53 56 57	1	макс. 100 б.	вересень
Духові Інструменти епохи Середньовіччя у Західній Європі, духовий інструментарій Стародавнього світу (Древній Рим).	семінар	1-3 5 53 56 57	2	макс. 100 б.	вересень
Духові інструменти епохи Відродження.	семінар	1-3 5 53 56 57	2	макс. 100 б.	вересень
Оркестрово-виконавська	семінар	1-3 5 53 56 57	2	макс.	жовтень

культура на духових інструментах XVII - XVIII століття: становлення і розвиток флейти.				100 б.	
Оркестрово-виконавська культура на духових інструментах XVIII століття: становлення і розвиток кларнета.	семінар	1-3 5 53 56 57	2	макс. 100 б.	жовтень
Духове інструментальне мистецтва першої половини XVIII сторіччя.	семінар	1-3 5 53 56 57	2	макс. 100 б.	жовтень
Композиторська творчість А.Вівальді, Д.Тореллі, А.Марчелло, Б.Марчелло, А.Вергіні, Г.Тарінтіні, Т.Альбіноні.	семінар	1-3 5 53 56 57	1	макс. 100 б.	листопад
Композиторська творчість Г.Телемана, К.Баха, Л.Баха, Й.Баха, Г.Генделя	семінар	1-3 5 53 56 57	1	макс. 100 б.	листопад
Археологічне минуле національного духового інструментарію, духові інструменти в літописах.	семінар	1 30 31 32 38 41 45	1	макс. 100 б.	листопад
Національне духове інструментальне мистецтво України.	семінар	1-3 5 53 56 57	2	макс. 100 б.	листопад
I семестр Змістовий модуль 2					
Основні напрямки розвитку рогової музики в Україні.	семінар	1 3 47 50 52 53 54 56 57	1	макс. 100 б.	листопад
Рогова музика в історії української художньої культури Й.А.Мареш, Карел фон Лау, Сила Дементій Карелін.	семінар	1 3 47 50 52 53 54 56 57	1	макс. 100 б.	листопад
Національний інструментарій рогової музики. Витоки становлення національного стилю у професійній музиці.	семінар	1 3 47 50 52 53 54 56 57	1	макс. 100 б.	грудень
Цехова організація Лівобережної та Правобережної України.	семінар	1 3 47 50 52 53 54 56 57	1	макс. 100 б.	грудень
Основи національно-історичної своєрідності духової музики. Національні народні духові та ударні інструменти.	семінар	1 3 47 50 52 53 54 56 57	1	макс. 100 б.	грудень
Генеза трубного виконавства. Оркестрове та сольне утворення тромбона. Флейта XVIII сторіччя.	семінар	1 3 47 50 52 53 54 56 57	1	макс. 100 б.	грудень

Характеристика творчості композиторів-романтиків у галузі духового виконавства.	семінар	1 3 47 50 52 53 54 56 57	1	макс. 100 б.	грудень
Духові інструменти у концертно-камерному жанрі маловідомих композиторів Західної та Східної Європи.	семінар	1 3 47 50 52 53 54 56 57	1	макс. 100 б.	грудень
IV семестр Змістовий модуль 1					
Губний апарат, м'язева система губного апарату.	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45 46 54	0,5	макс. 100 б.	лютий
Характеристика вправ для розвитку губ і укралення губного апарату. Класифікація штрихів.	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45 46 54	1	макс. 100 б.	лютий
Фізіологічні особливості дихання в процесі гри.	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45 46 54	0,5	макс. 100 б.	лютий
Координація дихання з роботою губ, язика і пальців.	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45 46 54	0,5	макс. 100 б.	березень
Техніка виконавського дихання. Методика розвитку дихання.	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45 46 54	0,5	макс. 100 б.	березень
Дихання і амбушюр.	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45 46 54	1	макс. 100 б.	березень
Типи виконавського дихання та їх практичне застосування	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45 46 54	0,5	макс. 100 б.	квітень
Значення виконавської техніки дихання.	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45 46 54	1	макс. 100 б.	квітень
IV семестр Змістовий модуль 2					
Розвиток музичних здібностей, звукоутворення на язичкових інструментах.	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45 46 54	1	макс. 100 б.	квітень
Особливості роботи над якістю тембру звуку та інтонування.	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45 46 54	0,5	макс. 100 б.	травень
Проблема віртуозності у виконавському мистецтві на духових інструментах.	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45 46 54	1	макс. 100 б.	травень
Особливості роботи над творами малої і середньої форм.	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45 46 54	1	макс. 100 б.	травень
Велика форма. Методи роботи над концертом і сонатою.	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45 46 54	1	макс. 100 б.	червень
Ансамблева література в класі	практичне заняття	9 11 14 16 19 21 24 25 26 27 33 35 36 45	1	макс. 100 б.	червень

спеціального інструменту.		46 54			
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<u>I семестр</u> Змістовий модуль 1 – 25 балів Змістовий модуль 2 – 25 балів Іспит – 50 балів Підсумкова оцінка – 100 балів <u>II семестр</u> Змістовий модуль 1 – 25 балів Змістовий модуль 2 – 25 балів Іспит – 50 балів Підсумкова оцінка – 100 балів				
Умови допуску до підсумкового контролю	До складання іспиту допускаються студенти, які за результатами двох змістових модулів набрали не менше як 25 балів.				
7. Політика курсу					
<p>Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія, теорія та методика виконавства» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Музичне мистецтво». Предметом вивчення навчальної дисципліни є питання історії духового виконавства як цілісного, взаємопов'язаного процесу, а також теоретичні основи виконавського мистецтва та методика викладання гри на духових інструментах.</p> <p>Міждисциплінарні зв'язки: Сучасний етап мистецької освіти характеризується пошуками нових підходів до навчально-виховних завдань, що вимагає підготовки нової генерації виконавських кадрів. Навчальна дисципліна «Історія, теорія та методика виконавства» займає вагомe місце в переліку нормативних дисциплін, таких як: історія світової та української музики, музична психологія, музична педагогіка, а також інших дисциплін, що передбачені навчальним планом при підготовці майбутнього фахівця, оволодіння якими допомагає студентам якнайкраще опанувати свій фах.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Духовий та ударний інструментарій Древнього світу 2. Етнологічна основа рогової музики. Становлення духової інструментальної культури в оркестрово-виконавській практиці XVIII століття. 3. Виконавський амбушюр. Дихання.. 4. Засоби виразності виконання. Методи та принципи навчання ..На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин (90 – аудиторна робота, 90 – самостійна робота), 6 кредитів ECTS.</p>					
8. Рекомендована література					
Базова					
1. Апатський В.М. Теорія і практика виконавства на духових інструментах. - К., 2006.					
2. Круль П.Ф. Духовий інструментарій в історії музичної культури України. Підручник для вищих музичних закладів IV рівня акредитації, І-Ф, 2011					
3. Круль П.Ф. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу: малодосліджені сторінки історії. - К., 2000.					
4. Круль П.Ф. Східнослов'янська інструментальна культура: історичні витоки і функціонування. - І.-Ф., 2006.					
5. Левин С.А. Духовые инструменты в истории музыкальной культуры. - Л., 1983.					
6. Усов Ю. История зарубежного исполнительства на духовых инструментах. - М., 1985.					

7. Апатский В. Основы теории исполнительского искусства и методика обучения на духовых инструментах. ,К.2008.
8. Болтин С. Методика преподавания игры на трубе в музыкальном училище. - Л. 1980.
9. Гарбузов Н. Анатомическая природа динамического слуха. - “Советский композитор”, М., 1955.
10. Должиков Ю. Техника дыхания флейтиста. - “Музыка”, М. 1984.
11. Диков Б. Методика обучения игре на духовых инструментах.
12. Кобець І. Система домашніх занять трубача.
13. Левин С. Духовые инструменты в истории музыкальной культуры.
14. Платонов Н. Вопросы методики обучения на духовых инструментах.
15. Пушечников И. Значение артикуляции на гобое.
16. Гозанов С. Основы Апатський В. Експериментальне дослідження дихання і амбушюра духовика. - “Музична Україна”, 1976.
17. Апатский В. Основы теории исполнительского искусства и методика обучения на духовых инструментах. ,К.2008.
18. Болтин С. Методика преподавания игры на трубе в музыкальном училище. - Л. 1980.
19. Гарбузов Н. Анатомическая природа динамического слуха. - “Советский композитор”, М., 1955.
20. Должиков Ю. Техника дыхания флейтиста. - “Музыка”, М. 1984.
21. Диков Б. Методика обучения игре на духовых инструментах. - “Музыка”, М., 1976.
22. Кобець І. Система домашніх занять трубача. - “Музична Україна”, К., 1976.
23. Левин С. Духовые инструменты в истории музыкальной культуры. - “Музыка”, Л., 1973.
24. Платонов Н. Вопросы методики обучения на духовых инструментах. - “Советский композитор”.М., 1958.
25. Пушечников И. Значение артикуляции на гобое. - “Музыка”, М., 1971.
26. Гозанов С. Основы преподавания игры на духовых инструментах. - “Советский композитор”, М., 1938.
27. Теплов Б. Психология музыкальных способностей. - М.-Л., 1947.

28. Усов Ю. Современная зарубежная литература для духовых инструментов. - “Музыка”, М., 1978.
29. Усов Ю. История отечественного исполнительства на духовых инструментах. _ “Музыка”, М., 1978.
30. Апатський В. Експериментальне дослідження дихання і амбушюра духовика. - “Музична Україна”, 1976.
31. Апатский В. Основы теории исполнительского искусства и методика обучения на духовых инструментах. ,К.2008.
32. Болтин С. Методика преподавания игры на трубе в музыкальном училище. - Л. 1980.
33. Гарбузов Н. Анатомическая природа динамического слуха. - “Советский композитор”, М., 1955.
34. Должиков Ю. Техника дыхания флейтиста. - “Музыка”, М. 1984.
35. Диков Б. Методика обучения игре на духовых инструментах. - “Музыка”, М., 1976.
36. Кобець І. Система домашніх занять трубача. - “Музична Україна”, К., 1976.
37. Левин С. Духовые инструменты в истории музыкальной культуры. - “Музыка”, Л., 1973.
38. Платонов Н. Вопросы методики обучения на духовых инструментах. - “Советский композитор”.М., 1958.
39. Пушечников И. Значение артикуляции на гобое. - “Музыка”, М., 1971.
40. Гозанов С. ОсновыАпатський В. Експериментальне дослідження дихання і амбушюра духовика. - “Музична Україна”, 1976.
41. Апатский В. Основы теории исполнительского искусства и методика обучения на духовых инструментах. ,К.2008.
42. Болтин С. Методика преподавания игры на трубе в музыкальном училище. - Л. 1980.
43. Гарбузов Н. Анатомическая природа динамического слуха.
44. Должиков Ю. Техника дыхания флейтиста.
45. Диков Б. Методика обучения игре на духовых инструментах.
46. Кобець І. Система домашніх занять трубача.
47. Левин С. Духовые инструменты в истории музыкальной культуры.

48. Платонов Н. Вопросы методики обучения на духовых инструментах.
49. Пушечников И. Значение артикуляции на гобое.
50. Гозанов С. Основы преподавания игры на духовых инструментах.
51. Теплов Б. Психология музыкальных способностей. - М.-Л., 1947.
52. Усов Ю. Современная зарубежная литература для духовых инструментов. - “Музыка”, М., 1978.
53. Усов Ю. История отечественного исполнительства на духовых инструментах. _ “Музыка”, М., 1978.
54. Федотов А. Методика обучения игре на духовых инструментах. -“Музыка”, М., 1975. преподавания игры на духовых инструментах. - “Советский композитор”, М., 1938.
55. Теплов Б. Психология музыкальных способностей. - М.-Л., 1947.
56. Усов Ю. Современная зарубежная литература для духовых инструментов. - “Музыка”, М., 1978.
57. Усов Ю. История отечественного исполнительства на духовых инструментах. _ “Музыка”, М., 1978.
58. Федотов А. Методика обучения игре на духовых инструментах. - “Музыка”, М., 1975.
59. Благой Д. Мистецтво камерного ансамблю і музично-педагогічний процес // Камерний ансамбль. – М., 1979.
60. Гінзбург Л.С. Камерна музика в сучасній музичній практиці // Камерний ансамбль. – М., 1979.
Допоміжна
1. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением. – М., 1954.
2. Гундер Л. Плюралізм інтерпретації як формування художньої концепції камерно-інструментального виконавства // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. – Випуск III. – Івано-Франківськ: Плай, 2001. – С. 19-25.
3. Зибцев О.Л. З досвіду роботи педагога класу камерного ансамблю // Камерний ансамбль. – М., 1979.
4. Князев В. Сценічне хвилювання у концертній діяльності виконавця // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. – Випуск III. – Івано-Франківськ: Плай, 2001. – С. 41-48.
5. Федотов А. Методика обучения игре на духовых инструментах. - “Музыка”, М., 1975. преподавания игры на духовых инструментах. - “Советский композитор”, М., 1938.
6. Теплов Б. Психология музыкальных способностей. - М.-Л., 1947.
7. Усов Ю. Современная зарубежная литература для духовых инструментов. - “Музыка”, М., 1978.

8. Усов Ю. История отечественного исполнительства на духовых инструментах. _ “Музыка”, М., 1978.
9. Федотов А. Методика обучения игре на духовых инструментах. - “Музыка”, М., 1975.
10. Благой Д. Мистецтво камерного ансамблю і музично-педагогічний процес // Камерний ансамбль. – М., 1979.
11. Огієнко І. Початок християнства серед слов'янського народу.
12. Штрumpf К. Происхождение музыки.
13. Грубер Р. Музыкальная культура Древнего мира.
14. Романов Б. Люди и права Древней Руси.
15. Аберт Г. История Древнегреческой музыки.
16. Аберт Г. Музыкальная культура Рима.
17. Грубер Р. Всеобщая история музыки.
18. Грубер Р. Музыкальная культура Древнего мира.
19. Вертков К. Русские народные музыкальные инструменты.
20. Галайская Р. Музыкальные инструменты русского народа в исторических памятниках.
21. Фаминцин А. Гусли – русский народный музыкальный инструмент.
22. Потапов Л. Охотничьи поверья и образы алтайских тюрков.
23. Івченко Н. Карел Лау

Викладач _____ **/Круль П.Ф./**